

УДК 908(477.54)(049.32)

**Рибальченко Р. К. Дергачі: містечко на Лопані, на Великому шляху, на Слобожанщині: історико-краєзнавчі нариси / Р. К. Рибальченко ; упорядк., доопрац. С. М. Гука. – Х. : Поліграфіст, 2010. – 632 с. : 302 іл.**

Багато років тому відомий український поет Дмитро Луценко написав чудові рядки, присвячені місту каштанів над Дніпром: «Як тебе не любити, Києве мій!» Якби необхідно було поставити епіграф до рецензованої книги, – слід було б написати щось подібне і щодо містечка Дергачі, оскільки перше враження від книги – це те, що її написано з любов'ю до рідного містечка і великим знанням справи.

Книга поділяється на історико-хронологічні розділи, які у свою чергу розділено на нариси у тематичному порядку. Зокрема, перший нарис починає оповідь з найдавніших часів, де автор дає коротку характеристику того, як не лише історично, а й геокліматично формувався нинішньої Дергачівщини. Автор вправно komponує і загальновідомі та маловідомі наукові факти з народними легендами, зокрема про Козацьку могилу, Дергачівську Січ і т. д.

Дуже імponує те, що фактично до кожного нарису (а їх у книзі 88) є поетичний епіграф, та й узагалі у книзі рясно цитуються вірші та уривки з історичних документів, настільки вдало підібрані, що їх можна назвати історичною поезією. Це і високоповажна Ліна Костенко, і «Слово о полку Ігоревім», і місцевий поет-аматор В. Сухарев, і уривки з народних пісень, – словом усе те, що дає змогу відчувати колорит і присмак Слобожанщини та містечка Дергачі.

Слобідка Дергачі, як відомо, виникла у результаті переселення українців на цю територію кількома хвилями. За переписом 1660 р. тоді тут проживало лише 26 українських селянських родин, поіменний список яких наводить у книзі автор, використовуючи архівні дані, свого часу опубліковані В. Юркевичем.

Особливу цікавість викликають ті сторінки книги, де описується історія Дергачів козацької доби (це другий розділ). Автор справедливо підкреслює: «Ніяке соціальне явище не залишило такого стійкого сліду у свідомості українців, як козацтво, і кожен українець свідомо чи підсвідомо відчуває себе козаком» (с. 112). У книзі колоритно і переконливо описуються одяг, озброєння та символіка дергачівських козаків, відзначається, що у питанні запровадження козацької форми слобідські старшини були серед перших у імперії, якщо не рахувати подібні спроби на Гетьманщині у часи Мазепи. За офіційними російськими джерелами, серед російських козаків уперше козацький формений одяг було уведено тільки для трьох донських полків лише через 26 років після того, як це відбулося у слобідських полках.

Слід відзначити, що книга має чудово підібрані ілюстрації, які дозволяють чіткіше уявити собі ті події, про які йде мова. Це і картини художників І. Репіна, С. Васильківського, Т. Левченка, малюнки, багаточисельні фотографії, значна частина яких зроблена особисто автором або редактором книги С. Гуком. Вони допомагають відтворити життя та побут жителів Деркачів протягом кількох століть, доводячи оповідь до сьогодення. Цьому ж сприяє і структура книги. Наприклад, цілий нарис присвячено рушникам, інший нарис – криницям та джерелам. Треба сказати, що такої оригінальної манери висвітлення народознавчого матеріалу нам не доводилося зустрічати в жодній іншій краєзнавчій книзі.

Взагалі ця книга – органічне поєднання загальноісторичного та регіонального, етнографічного матеріалу, що перемежується філософськими роздумами та логічними узагальненнями, за якими постає непересічна особистість автора. Зовсім нещодавно, за посередництва ще одного патріота сучасних Деркачів В. І. Московця, мені випала удача (а інакше й не скажеш!), особисто познайомитися з автором книги Р. К. Рибальченком. Відразу впала в око і його любов до своєї малої батьківщини, і енциклопедичні знання з багатьох галузей науки, особливо юридичної та історичної, і вільне володіння поетичними текстами вітчизняних та зарубіжних поетів, козацька гостинність, що не обмежувалася лише квасом з бузини. Його садиба фактично – філія музею історії Слобожанщини. Відразу стало зрозуміло, що написати таку різнобічну за тематикою, широтою охоплення та глибиною наукового проникнення книгу могла саме така людина. Так само важливою була підтримка автора у його починанні ректором ХНУВС О. М. Бандуркою.

Значна за обсягом, насичена цікавими фактами та ілюстраціями ця книга може бути своєрідним еталоном для краєзнавчої літератури, певним взірцем для краєзнавців майбутнього.

*Володимир Греченко,*

*доктор історичних наук*

*(Харківський національний університет внутрішніх справ)*

УДК 343.132

**Татаров О. Ю. Досудове провадження в кримінальному процесі України: теоретико-правові та організаційні засади (за матеріалами МВС) : монографія / Татаров Олег Юрійович ; М-во внутр. справ України. – Донецьк : [ТОВ «ВПП «ПРОМІНЬ»], 2012. – 640 с.**

Представлена на рецензування монографія присвячена надзвичайно важливій проблемі – виявленню закономірностей та дослідженню особливостей досудового провадження у кримінальному процесі України.

Перш за все, привертає увагу обґрунтована методологія дослідження, яка дозволила автору змістовно та всебічно проаналізувати  
© Лисенко В. В., 2012